

Κείμενο 1

Μια καθόλου ήπια δεξιοτήτα

Το άρθρο της Τασούλας Καραϊσκάκη δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Καθημερινή» στις 28-3-2021 και αναφέρεται στην τηλεργασία.

Η εργασία από απόσταση εκτελείται κατά βάση στην οικογενειακή εστία, αλλά και επιτακτικά εκτός αυτής, σε ένα φθινό νοικιασμένο δωμάτιο στα πέριξ, στην καρότσα ενός ημιφορτηγού, στο γκαράζ ή στο δενδρόσπιτο του κήπου, καθώς είναι μια πολύ εύθραυστη διαδικασία, άμεσα επηρεαζόμενη από το περιβάλλον.

Δεν είναι τυχαίο ότι οι δημιουργοί, δηλαδή εκείνοι με τη μεγαλύτερη εμπειρία εργασίας στο σπίτι, πάσχιζαν να δραπετεύσουν από τον οικείο χώρο, που τους παγίδευε. Ο Ντίκενς¹ ναι μεν εργαζόταν εντός του οίκου του, όμως απαιτούσε άκρα του τάφου σιωπή· ο Μπετόβεν συνέθετε κατά τους περιπάτους στην εξοχή· ο Στάινμπεκ² δούλευε στο ψαροκάικό του· η Μάγια Αγγέλου³ σε μικρά δωμάτια ξενοδοχείου· ο Ζαν-Πολ Σαρτρ⁴ στα καφενεία.

Δύσκολη υπόθεση η εργασία από το σπίτι. Διέβρωσε τη στεγανότητα των εργασιακών χωρικών ορίων, όμως θόλωσε τα σύνορα μεταξύ προσωπικής και επαγγελματικής ζωής. Μπορεί κανείς να μη χάνει χρόνο στη μετακίνηση, να ζει κοντά στην οικογένεια, να έχει ευέλικτο και παραγωγικότερο ωράριο και αυτονομία, να τρώει ένα υγιεινό μεσημεριανό, ωστόσο αρκετοί από εκείνους που παραμένουν στην τηλεργασία, λαχταρούν ένα μεγαλύτερο σπίτι, ώστε να μη δουλεύουν από την κρεβατοκάμαρα, την κουζίνα, το σαλόνι με το μπες-βγες των παιδιών, τον ημιυπαίθριο, την αποθήκη. Συχνά διακατέχονται από το αίσθημα της απομόνωσης, της απουσίας από την εργασιακή ομήγυρη, της απομάκρυνσης από την ηθική του χώρου εργασίας ως κινήτρου απόδοσης. Νιώθουν να μαθαίνουν λιγότερα, να χάνουν την ψυχική ανάταση που φέρνει η κοινή προσπάθεια, τον δομημένο χρόνο (το 40% απασχολείται και κατά τον ελεύθερο χρόνο), νέες επαγγελματικές ευκαιρίες, ακόμη κι εκείνες τις μικροειδήσεις που δεν αναφέρει κανείς στις τηλεδιασκέψεις, τα διαλείμματα με τους συναδέλφους. Εμπειρίες που μόνο αναιμικά υποκαθιστούν τα εικονικά σαλόνια, τα διαδικτυακά πηγαδάκια, οι ψηφιακές πλατφόρμες για τηλεψυχαγωγία με συναδέλφους, οι ρουλέτες εταιρικών τηλεσυνζητήσεων για διεύρυνση των επαγγελματικών γνωριμιών.

Η τηλεργασία είναι μια νέα ήπια δεξιότητα προς απόκτηση. Με επιπλέον ζητούμενα, την ακραία αυτοπειθαρχία, την εγκατάσταση στο κέντρο του επικοινωνιακού γίγνεσθαι, τις γνώσεις για υπέρβαση τεχνολογικών και άλλων αντιξοοτήτων. Αλλά και με ισχύουσες τις παλιές προϋποθέσεις: χώρο βολικό, ακμαίο ηθικό, ορίζοντες, δίχτυ εργασιακής προστασίας· εδώ κι εκεί δημιουργούνται ήδη στρατιές αναλώσιμων υποαμειβόμενων τηλεργαζομένων.

Κείμενο 2

Εφθαρμένον

Το απόσπασμα προέρχεται από το διήγημα της Σοφίας Κλήμη-Παναγιωτοπούλου (1928-2001) «Το εφθαρμένον», από το βιβλίο «Εξομολογήσεις». Εκδόσεις Σμυρνιατάκη Αθήνα 1990.

«Τότε που τελειώναμε το μικτό γυμνάσιο σε κείνη τη μικρή πολιτεία του ακρότατου βορρά -τόσα χρόνια πίσω-, λίγοι μιλούσαν για Αθήνες και σπουδές στο Πανεπιστήμιο. Των πιο πολλών οι προσδοκίες ακολουθούσαν ταπεινή πορεία και σμιλεύονταν στα πρότυπα των γονιών μας. Κι ήταν να γίνουμε ο καθένας ένας καλός μαγαζάτορας, μια καλή νοικοκυρά — εννοείται μ' ένα άξιο παληκάρι στο πλάι της. [...]

Μερικών τολμηρών τα ονειράτα άγγιζαν τους μπάγκους της Τράπεζας. Τούτο ήταν τ' ανώτατο που μπορούσες τότε να σημαδέψεις: να γίνεις τραπεζικός. Τα 'φερε η ζωή, έγινα τραπεζικός. Ήταν πάρα πολύ αυτό για τη γενιά μου, πολύς θαυμασμός και πολύς φθόνος ξεσηκώθηκε καταπόδι μου, μα εγώ είχα πια καθίσει μπροστά στο αστραφτερό τεζιάκι — το γκισέ — της Τράπεζας και βολεύτηκα. Βολεύτηκα με τη θέση, μα δεν βολεύτηκα με τα νούμερα. [...]

Πέρασαν τα χρόνια. Τα λεφτά δεν σταμάτησαν ποτέ να στοιβιάζονται στους μπάγκους της Τράπεζας και να γιομίζουν με το χνώτο τους τα πνευμόνια μου. Η γνωριμία τους έγινε πια συνήθεια. Γιόμισα κι εγώ με την πείρα των ταμιακών συναδέλφων πως τα ξένα λεφτά είναι πάντα ξένα κι η καταγραφή των πολλών μηδενικών πίσω απ' τα νούμερά μου κατάντησε ρουτίνα. Όμως... Σιγά σιγά και μέρα τη μέρα άρχισα να νοιώθω να με βαραίνει η φθορά. Η φθορά στην καρδιά, στα αισθήματα, τις προσδοκίες μου... Η φθορά στις σχέσεις με τους ανθρώπους, τους συναδέλφους, μ' αυτούς τους καθημερινούς «πλησίον». Κι άρχισα να παρομοιάζω τον εαυτό μου με το χρησιμοποιημένο, το «εφθαρμένο» εκατομμύριο που αφού — αστραφτερό φρεσκοτυπωμένο χαρτονόμισμα τα 'ριξαν στη βιοπάλη, το ετοιμάζουν τώρα, το μετρούν, το δένουν, το καταγράφουν, το προορίζουν για την πυρά. Το πίστεψα πια στο τέλος πως ένα δεμάτι βρώμικα χιλιάρικα ήμουν, δεμένη σταυρωτά με το μιτάρι και την ετικέτα «εφθαρμένον». Μετρώντας στα φυλλοκάρδια μου, έβρισκα ξεφτισμένες όλες τις αξίες, τα ιδανικά, την όμορφη αρχή, τη χαρά της δουλειάς, τη συναδελφικότητα. [...]

Να τα μουτζώσεις, λέει, όλα, «μίαν ωραϊαν πρωϊαν», να λουστεις λευτεριά, να καταλάβεις επί τέλους ποιος είσαι. Ότι είσαι άνθρωπος με γνώμη, ιδέες, οντότητα. Να ξαναγίνεις «εσύ». Αυτό και μόνο, μα το σπουδαιότερο: Να ξαναβρεις τον εαυτό σου.

¹ Ντίκενς: Άγγλος μυθιστοριογράφος

² Στάινμπεκ: Αμερικανός συγγραφέας

³ Μάγια Αγγέλου: Αμερικανίδα ποιήτρια, συγγραφέας, ηθοποιός, μουσικός και υπέρμαχος των πολιτικών δικαιωμάτων των μαύρων στις ΗΠΑ

⁴ Ζαν-Πολ Σαρτρ : Γάλλος φιλόσοφος και λογοτέχνης

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να παρουσιάσεις συνοπτικά σε 60-70 λέξεις τις αρνητικές πτυχές της τηλεργασίας, σύμφωνα με τις πληροφορίες που περιέχονται στο Κείμενο 1.

Μονάδες 10

2ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να αιτιολογήσεις τη χρήση των παραδειγμάτων ως τρόπου οργάνωσης του λόγου της συντάκτριας στη 2η παράγραφο του Κειμένου 1.

Μονάδες 10

3ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Στην 3η παράγραφο του Κειμένου 1 η αρθρογράφος επιδιώκει να προβληματίσει τους αναγνώστες σχετικά με την τηλεργασία. Να επισημάνεις 3 διαφορετικές γλωσσικές επιλογές (μονάδες 6) και να ερμηνεύσεις τη λειτουργία τους αναφορικά με το σκοπό της αρθρογράφου (μονάδες 9).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)

Με αφορμή του κείμενο 1, το οποίο αναφέρει τις αρνητικές πτυχές της τηλεργασίας, να γράψετε ένα άρθρο στο οποίο θα αναφέρετε τις θετικές πτυχές της.

Μονάδες 30

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Στη 2^η παράγραφο του λογοτεχνικού κειμένου «Μερικών τολμηρών ... με τα νούμερα. [...]» εναλλάσσονται το α' και το β' ρηματικό πρόσωπο. Τι επιτυγχάνεται με αυτήν την εκφραστική επιλογή;

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις την σχέση του προσώπου που πρωταγωνιστεί στην αφήγηση με την εργασία του αξιοποιώντας τρεις σχετικές αναφορές στο Κείμενο 2. Να εκφράσεις τη συμφωνία ή τη διαφωνία σου με την ευχή που διατυπώνει στο τέλος του αποσπάσματος. Οργάνωσε την απάντησή σου σε 120-150 λέξεις.

Μονάδες 15

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Οι αρνητικές πτυχές της τηλεργασίας (εντοπίζονται στην 3η παράγραφο του Κειμένου 1):

- ☞ σύγχυση μεταξύ προσωπικής και επαγγελματικής ζωής,
- ☞ στενά χωρικά όρια σπιτιού,
- ☞ απόσπαση προσοχής,
- ☞ απομόνωση, απουσία κοινωνικών σχέσεων και συνεργασίας με συναδέλφους,
- ☞ έλλειψη κινήτρων και ευκαιριών επαγγελματικής εξέλιξης,
- ☞ αξιοποίηση ελεύθερου χρόνου για επαγγελματικούς σκοπούς.

2ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στη 2η παράγραφο η αρθρογράφος παραθέτει τα παραδείγματα γνωστών και καταξιωμένων δημιουργών (Ντίκενς, Μπετόβεν κ.λπ.) που εργαζόνταν στο σπίτι, αλλά αναζητούσαν διέξοδο από αυτό.

Με τα παραδείγματα αυτά ενισχύει τη θέση της για τον εγκλωβισμό του τηλεργαζόμενου στα στενά όρια του σπιτιού του και την ανάγκη εύρεσης διεξόδου. Στην επόμενη παράγραφο η αρθρογράφος επισημαίνει χαρακτηριστικά: *Δύσκολη υπόθεση η εργασία από το σπίτι*. Με τον τρόπο αυτό ενισχύει την πειστικότητα των επιχειρημάτων της και στηριζόμενη σε αληθινές ιστορίες προβληματίζει τον αναγνώστη για το «κόστος» της τηλεργασίας.

3ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Ενδεικτικά ο μαθητής μπορεί να επισημάνει:

☐ το ασύνδετο σχήμα (το αίσθημα της απομόνωσης, της απουσίας από την εργασιακή ομήγυρη, της απομάκρυνσης από την ηθική του χώρου εργασίας ως κινήτρου απόδοσης.)

Έμφαση, ένταση στο λόγο, καταγίγισμός αρνητικών πτυχών της τηλεργασίας.

☐ τη μεταφορική χρήση της γλώσσας (Διέβρωσε τη στεγανότητα των εργασιακών χωρικών ορίων, όμως θόλωσε τα σύνορα μεταξύ προσωπικής και επαγγελματικής ζωής)

Δίνονται με παραστατικό και εύληπτο τρόπο οι αρνητικές συνέπειες της τηλεργασίας που αφενός άλλαξαν τα δεδομένα του εργασιακού χώρου, από την άλλη όμως προκάλεσαν σύγχυση μεταξύ προσωπικής και επαγγελματικής ζωής.

☐ τη χρήση προφορικού λόγου-απλού καθημερινού λεξιλογίου (να μη δουλεύουν από την κρεβατοκάμαρα, την κουζίνα, το σαλόνι με το μπες-βγες των παιδιών, τον ημυπαίθριο, την αποθήκη)

Με σαφή και κατανοητό τρόπο αποδίδεται η ασάφεια του «επαγγελματικού» χώρου στα όρια του σπιτιού με αποκορύφωμα την παρουσία παιδιών που δικαιολογημένα συνιστούν για τους εργαζόμενους πηγή απόσπασης της προσοχής.

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)

ΤΙΤΛΟΣ

Τα οφέλη της τηλεργασίας

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η ελευθερία λόγου δίνει τη δυνατότητα δημοσιοποίησης απόψεων για διάφορα θέματα που απασχολούν την επικαιρότητα. Ένα τέτοιο θέμα είναι και η τηλεργασία που θα αναλυθεί στο παρόν άρθρο.

ΚΥΡΙΟ ΘΕΜΑ

Ο άνθρωπος εργάζεται σε άλλο χώρο χωρίς να έχει απευθείας επαφή με τους εργοδότες του και ως εκ τούτου:

- ☞ δεν έχει την αίσθηση του ελέγχου,
- ☞ απολαμβάνει την άνεση ενός οικείου χώρου
- ☞ προσαρμόζει την εργασία του στις δικές του ανάγκες και ανάλογα με τις οικογενειακές ή άλλες υποχρεώσεις
- ☞ εξοικονομεί χρόνο και τα χρήματα για τη μετακίνηση
- ☞ αποκτούν παραγωγική απασχόληση άτομα που ανήκουν σε ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες
- ☞ μειώνονται τα έξοδα της εργοδοσίας καθώς οι εξ αποστάσεως εργαζόμενοι αμείβονται λιγότερο από εκείνους που εργάζονται στον φυσικό χώρο εργασίας.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Εκ των ανωτέρω συνάγεται πως η τηλεργασία είναι μια μορφή εργασίας, η οποία υπό προϋποθέσεις δύναται να αποτελέσει την καλύτερη δυνατή επιλογή εργασίας.

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

Ο/Η συντάκτης

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)

Το α' πληθυντικό πρόσωπο φανερώνει ότι η αφηγήτρια εντάσσεται σε ένα ευρύτερο σύνολο ατόμων με τα οποία μοιράζεται μια κοινή εμπειρία, ενώ η χρήση του από τον συγγραφέα προσδίδει στο κείμενο ζωντάνια και αμεσότητα.

Το α' ενικό πρόσωπο, ομοίως, χαρίζει στο κείμενο ζωντάνια και αμεσότητα, αλλά φανερώνει τα προσωπικά βιώματα, σκέψεις, συναισθήματα της αφηγήτριας.

Το β' ενικό, τέλος, επίσης προσφέρει στο κείμενο ζωντάνια και αμεσότητα, δίνει την αίσθηση του διαλόγου και προσελκύει το ενδιαφέρον και την προσοχή του αναγνώστη.

Με την εναλλαγή των προσώπων το κείμενο κερδίζει σε ζωντάνια και αμεσότητα, ενώ ο αναγνώστης βρίσκεται σε εγγρήγορη και δεν χάνει το ενδιαφέρον του.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ο μαθητής μπορεί να επισημάνει ότι το πρόσωπο της ιστορίας

- είχε βολεντεί με τη θέση στην τράπεζα (μα εγώ είχα πια καθίσει μπροστά στο αστραφερό τεζιάκι — το γκισέ — της Τράπεζας και βολεύτηκα. Βολεύτηκα με τη θέση, μα δεν βολεύτηκα με τα νούμερα), μια θέση αξιοζήλευτη στην εποχή που ζει,
- ένιωθε η ρουτίνα της εργασίας να προκαλεί φθορά σε όλα τα επίπεδα (Σιγά σιγά και μέρα τη μέρα άρχιζα να νοιώθω να με βαραίνει η φθορά. Η φθορά στην καρδιά, στα αισθήματα, τις προσδοκίες μου... Η φθορά στις σχέσεις με τους ανθρώπους, τους συναδέλφους, μ' αυτούς τους καθημερινούς «πλησίον».),
- δε βιώνει τη χαρά της δημιουργίας, , δεν απολαμβάνει τη δουλειά ούτε τις σχέσεις με τους συναδέλφους (έβρισκα ξεφτισμένες όλες τις αξίες, τα ιδανικά, την όμορφη αρχή, τη χαρά της δουλειάς, τη συναδελφικότητα),
- παρομοιάζει τον εαυτό του με τα χαρτονομίσματα που, όταν φθείρονται, τα καταστρέφουν, αισθάνεται εγκλωβισμένο στον εργασιακό κλοιό της τράπεζας (να παρομοιάζω τον εαυτό μου με το χρησιμοποιημένο, το «εφθαρμένο» εκατομμύριο που αφού — αστραφερό φρεσκοτυπωμένο χαρτονόμισμα τα 'ριζαν στη βιοπάλη, το ετοιμάζουν τώρα, το μετρούν, το δένουν, το καταγράφουν, το προορίζουν για την πυρά. Το πίστεψα πια στο τέλος πως ένα δεμάτι βρώμικα χιλιάρικά ήμουν, δεμένη σταυρωτά με το μπάρι και την ετικέτα «εφθαρμένον»).

Στο τέλος διατυπώνει την ευχή: *Να τα μουτζώσεις, λέει, όλα, «μίαν ωραϊάν πρωϊαν», να λουστεις λευτεριά, να καταλάβεις επί τέλους ποιος είσαι... Να ξαναβρείς τον εαυτό σου.* Εύχεται δηλαδή να έβρισκε τη δύναμη να τα παρατήσει όλα, ώστε να νιώσει πάλι τη χαμένη ελευθερία. Το κυριότερο, όμως, να ξαναβρεί τον εαυτό του, τα χαμένα όνειρα, το πάθος, τη δημιουργικότητα, την όρεξη για δουλειά, την προσωπικότητά που είχε πριν αλλοτριωθεί στον εργασιακό χώρο που κινείται.

Ο/Η μαθητής/-τρια μπορεί να αναφερθεί στην τυποποίηση της εργασίας, τη ρουτίνα, την απουσία αγάπης για το επάγγελμα που ασκεί κανείς, την αλλοτρίωση, την αποξένωση από την ουσία της εργασίας._

«Το/τα θέμα/τα προέρχεται και αντλήθηκε/αν από την πλατφόρμα της Τράπεζας Θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας που αναπτύχθηκε (MIS5070818-Τράπεζα θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, Γενικό Λύκειο-ΕΠΑΛ) και είναι διαδικτυακά στο δικτυακό τόπο του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ι.Ε.Π.) στη διεύθυνση (<http://iep.edu.gr/el/trapeza-thematon-argiki-selida>)»